

Grotteedderkoppen

- årets dyr 2012.

Tekst og fotos af
Finn Hansen
Birkevej 3, Nylars
DK-3720 Aakirkeby

Fig. 1. Portræt af en grotteedderkop fra Sorte Gryde i Helligdomsklipperne.
Foto: Morten Top-Jensen.

Den sidste dag i 2011 tog jeg til Kongemindet for at nyde solens opgang på denne årets sidste morgen – og det blev et flot syn. En helt gratis oplevelse på øens højeste punkt.

Da jeg senere på morgenen bemærkede flere ægspind af grotteedderkoppens *Meta menardi* under de nederste trappetrin i Kongemindet samt efterfølgende kunne læse, at netop denne edderkop blandt tyske speleologer og arachnologer var udnævnt til årets dyr 2012, besluttede jeg mig for at gøre lidt mere ud af en registrering af denne arts forekomst på øen.

Forholdsvi sjælden

Alle naturguider og for den sags skyld også en stor del af de skoleelever, der har besøgt Bornholm på deres skolerejse, har været præsenteret for dette for mange ”skrækindjagende dyr” enten i Smørkælderen på Hammershus eller i Sorte Gryde ved Helligdommen. Umiddelbart har man anset grotteedderkoppens for at være et forholdsvi sjældent dyr på øen. Således

Fig. 2. En samlebrønd fra Almindingen.

Fig. 3. Når låget løftes ses både edderkopper og ægspind.

fortalte Harald Nielsen i Fjælstaunijn 1980:92-97 om sine oplevelser på en tur til netop Sorte Gryde, men man kendte den godt nok også gennem litteraturen fra Jons Kapel, Tørre Ovn på Hammeren og kirkegårdsmuren i Gudhjem!

Freddy Jensen har også bemærket edderkoppens i Gudhjem, og i Fjælstaunijn 1993:78-79 orienterede han om et fund af en lille bestand i kælderen på sit eget hus i Holkadalen samt ligeledes en mindre bestand i en samlebrønd længere nede i dalen.

Siden er der ikke skrevet noget

om nye bornholmske fund, men jeg har i mit virke skelet lidt til brønde og kældre og kunne bl.a. engang i 1990'erne fotografere en større bestand i loftet på det tidligere vandværk (se figur 5) til Hotel Hammershus, som blev revet ned 1973. Også i en samlebrønd i Thomas' løkke i Slotslyngen åbenbarede der sig en dag et flot ægspind, da jeg og konen kiggede efter.

Fig. 4. Brounderføringen ved Lilleborg i Almindingen.

Årets dyr.

På dette link: <http://www.european-arachnology.org/esy/esy12/dansk.shtml> kan man læse mere om grunden til, at grotteedderkoppen netop skulle være årets dyr 2012, og for ligesom at bidrage med min egen viden om dyrets forekomst på Bornholm her sidst på året, skal følgende bringes.

Emil Nielsen antager i sit mammutværk De Danske Edderkoppers Biologi fra 1928, at "Arten findes i mange af Bornholms Brønde", og derfor har det for mig været nærliggende at kigge nærmere efter i brønde og under øens brønddæksler.

Nye fund

På Rytterknægten omkring Kongemindet har det godt nok været lidt vanskeligt, selvom det nærmeste afspærrede militære område helt sikkert har mange optimale, men hemmelige grotter, kældre og gange. Alligevel er en gennemløbsbrønd med spildevand nord for hegnnet samt en brønd vest for Rytterknægtshuset konstateret fint beboet med grotteedderkopper og deres ægspind.

Bornholms amt havde i forsøget på at stabilisere vejassen i øens veje i 1970' og 1980'erne fokus på rørlægning af vejgrøfter med etablering af tilhørende gennemløbsbrønde.

I bunden af grøfterne blev der lagt

Fig. 5. Grotteedderkoppens ægspind i en pumpebrønd i Slotslyngen.

et lag skærver i hvilke, der blev lagt en ledning af fem-tommer rør. For hver 100 meter blev der etableret en gennemløbsbrønd, hvor man om nødvendigt kunne rense rørene for skidt (se figur 2 og 3).

Sådanne brønde synes at være vigtige nye levesteder for arten i hvertfald i det centrale Almindingen. Således kunne det i 2012 konstateres, at der på strækningen fra Kollekilde til Viskesled var mindst 12 beboede brønde, fra Kollekilde til Aaløse godt nok kun en, mens der fra Kollekilde til Segen blev noteret hele 10 beboede brønde.

Endelig var der grotteedderkopper i brønden ud for Rømersdal ved Ekkodalsvej.

Monumentalt levested

Sidst i 1800-tallet lagde man landevejen fra Christianshøj til Segen således, at man for at komme ud af Almindingen ikke mere skulle op over Lilleborg, og da man samtidigt sprængte ud til afvanding af Langemose, måtte vandet ledes bort i et længere stensat forløb under denne vej.

Dette underløb (se figur 4) er i dag godt 130 år senere et fantastisk flot og monumentalt levested for netop grotteedderkoppen med ægspind hæftet til den rødlige almindingsgranit, der som kvadrer dækker loftet.

Signalkrebs

– en ny og uvelkommen art på Bornholm

Af

Søren Berg

DTU Aqua

Sektion for Ferskvandsfiskeri og -økologi

Vejlsøvej 39

DK-8600 Silkeborg

I 2011 blev der for første gang registreret signalkrebs på Bornholm. Denne stærkt invasive art kan medføre, at vores oprindelige krebsart, flodkrebsen, med tiden helt forsvinder herfra.

Tilfældigt fundet

To børns leg ved Melsted Å syd for Gudhjem bragte i maj 2012 en kedelig nyhed med sig. I åen fangede de en krebs, som de stolte tog med hjem til

deres forældre. Med TV2 Bornholms EKKO-redaktion som mellemlid blev et billede af krebsen sendt til DTU Aqua, som desværre kunne bekræfte, at der var tale om en såkaldt signalkrebs. Signalkrebsen, som bærer det latinske navn *Pacifastacus leniusculus*, stammer op-

Fig. 1. Signalkrebs med meget tydelig blåhvid signalplet. Bemærk kloens jævne overflade, der adskiller den fra flodkrebs.

Foto: Søren Berg

